

5Mózes 32:8

A Septuaginta és a maszoretikus szövegek közötti eltérések esetenként más-más olvasatot és értelmet adnak a Biblia bizonyos mondanivalóinak. Ebben az írásban egy ilyen jellegzetes példát szeretnék megvizsgálni, s rámutatni arra, hogy a maszoretikus szövegekben előforduló hibák milyen komplikációkat okozhatnak és mennyire kihatnak más bibliai szövegrészek (át)értelmezésére is. A szóbanforgó ígerész az 1Mózes 32:8 verse, aminek a lényegi mondanivalóját maximálisan elhomályosítja a maszoreták szövegváltozata. Hogy miként és mi oknál fogva azt az alábbiakban taglaljuk.

Az Ap.Csel 7:14-ben István feleleveníti azt az eseményt, amikor Jákob, fiai és azok családjai Egyiptomba költöztek József hívására, s ekkor István az egész izraelita nemzetség számát 75 főre teszi. A maszoretikus fordításokon alapuló protestáns Bibliákban - legyen az az angol King James, vagy a magyar Károli, stb. -, az Egyiptomba költöző izraeliták teljes száma 70 főben van megadva úgy az 1Mózes 46:14, mint a 2Mózes 1:5 versekben is. Az LXX pedig mindkét helyen, az 1Mózes 46:14-ben és a 2Mózes 1:5-ben is azt a 75 fős számot adja meg, amit István is említett a Szentírásokat egyébként nagyon jól ismerő hallgatóinak. Zárójelben talán megjegyezendő, hogy a Holt tengeri tekercsek idevonatkozó idézete ugyancsak az LXX-et támogatja.

Ezúttal most nem is arra tenném a hangsúlyt, hogy az István által megadott szám természetesen és magától értetődő, hiszen az akkori világ Bibliája – beleértve zsidóságot és a korai kereszténységet is – a Septuaginta volt. A maszoretikus szöveg csak hosszú évszázadokkal később lett összeállítva a mai formájában. De, még csak nem is arra kívánok fókuszolni, hogy a Szent Szellemben tanúvallomást tévő István bizonyossága által nyilvánvaló a Septuaginta hitelessége és a maszoreták hiábja. Ami engem megragadott, az az, hogy ez a maszoreták által tévesen megadott szám további következetlenségeket okozott, ami nagyon negatívan hat ki más bibliai ígerészek tartalmi mondanivalójára is, erősen elhomályosítva a lényegét:

5Mózes 32:8 A Felséges részt adott a népeknek, és szétoztotta az emberfiakat, megszabta a népek határait, **Izrael fiainak száma szerint.** ⁹Mert az ÚR része az ő népe, Jákob a kimért öröksége. [maszoretikus]

Deuteronomy 32:8 Amikor a Felséges részt adott a népeknek, amikor szétoztotta Ádám fiait, megszabta határaikat **az Isten angyalainak száma szerint.** [LXX]

A fókusz a 8. versen van, ami határozottan arra a bábéli nyelvzavart követő eseményre utal, amikor Isten elválasztotta a nyelveket és a nemzeteket egymástól. Az 1Mózes 10-ben 70 nemzetséget láthatunk listázva (Izraelt nem számítva, ami Isten öröksége), s a fenti versben igazán a nemzetek elválasztásának a **módján** van a hangsúly, amit a két verzió teljesen másként határoz meg. A maszoreták verziója szerint a nemzetek szám szerinti leosztása „Izrael fiainak száma szerint” lett meghatározva és aszerint is ment végbe. A 70-es számot illetően a

maszoréták hivatkozási pontja a már említett 1Mózes 46:27 és 2Mózes 1:5 versek. Más szóval, szerintük a 70 nemzetség számát azoknál fogva rendelte el Isten, mert ez volt megadva az izraelita törzsi őscsaládok számaként – legalábbis az ő hibás szövegeikben. Annak logikájára, hogy a pogány népeket miért is kellett volna az izraelita ősnemzetségeknek a száma szerint meghatározni és leosztani, semmi magyarázatot nem kapunk. Nem mellékesen, amikor a nemzetek itt felvázolt elosztása megtörtént, akkor Izrael még nem is létezett.

Mivel a maszoréták által megadott 70 szám eleve nem pontos - mert Jákob teljes házanépének száma 75 fő volt -, így a maszoréták **valami oknál fogva erőszakolták rá ezt a magyarázatot** az 5Mózes 32:8 versére! De mi ez az ok?

Nos, a válasz a Septuaginta szövegének azon soraiban rejlik, amit megváltoztattak: **„az Isten angyalainak száma szerint.”**

Természetesen jogos a kérdés: Mi kapcsolat áll fent a nemzetek száma és az Isten angyalainak száma között? Nos, nagyon is sok. Úgy az Ószövetség, mint az Újszövetség is Istent az istenek Isteneként mutatja be (v.ö. 5Móz. 10:17; Dán. 2:47, stb. 1Kor. 8:5). Az Isten fiaira, az angyalokra gyakran utal az Írás úgy, mint „elohim”, azaz, „istenek”. Az isteni rend és struktúra részéhez tartozik az, hogy Isten uradalmi pozíciókba helyezi szellemi fiait. Ezek a szellemi fejedelemségek nagyon is létező entitások, akiket a pogányok gyakran imádnak az igaz Isten helyett. A szentírás beszél egy „isteni tanácsról”, amelynek az Isten a feje (Zsolt. 82:1). Ez a koncepció ismert volt a korai pogány világban is. Az ugariti mitológiák arról tanúskodnak, hogy az ő pantheonjuk feje egy bizonyos „El” (ő volt a Fő istenség és Felsőgészként is utaltak rá) akinek 70 fia alistenekként funkcionált. A zsoltárokból említett isteni tanács ugyancsak hetven főben van megadva (ennek mintájára alkották meg a Szanhedrint, azaz, a földi tanácsot (ehhez egy alaposabb elemzés az **„Elohim, vagy isteni Tanács”** című írásunk nyújt). Izrael korai periódusában ez az ismeret „alapnak” számított.

A Szeptuaginta fordítói nagyon jól tudták azt, hogy az 5Mózes 32:8-ban említett Isten fiai (*beney ‘elóhim*) kifejezés a mennyei szellemlényeket (angyalokat) jelöli, s azért fordították angyalnak a valamivel későbbi Szeptuaginta verziókban, hogy egyértelművé tegyék, itt bizonyos Isten által uradalmi pozíciókba helyezett mennyei szellemlényekről van szó. Ezt a fordítást használták aztán a további olyan ígéresekben is, ahol Isten fiairól van szó. (pl. *Jób. 1:6; 2:1; 38:7*). Így lett az eredeti *huion theou*-ból *aggelon theou*.

A pre-rabbinikus judaizmusból ránk maradt Jásár könyve ugyancsak ezt az „elveszett” ismeretet tükrözi:

Jásár 9:31-32 31 És építették a tornyot és a várost, s tették ezt a dolgot mindennap, sok napon és éven keresztül. **32** És Isten így szólt a hetven hozzá közel álló angyalhoz: Menjünk le és zavarjuk össze nyelvüket, hogy egyik ember ne értse meg a másiknak a nyelvét, és aképpen cselekedtek velük. (az 1887-ben, *J.H. Parry & Company* által, Salt Lake City, Utah-ban kiadott angol fordítás alapján)

A „közel álló angyalok” az isteni tanács angyalait jelöli. A pre maszoretikus judaizmus még a helyes álláspontot képviselte.

Egy a Pseudo-Jonathan Targum-ként ismert irat az 5Mózes 32:8-9 verseinek arám nyelvű parafrázisát örökítette meg, ami egyféle átmenet a korai héber szöveghagyományok és a rabbinikus, vagy maszoréta szövegek között. A lényegi mondanivalója ugyanis még határozottan a Szeptuagintában található szóhasználatot koncepciót támasztja alá, ugyanakkor kiegészíti azt a maszoretikusok téves számon alapuló magyarázatával is:

5Mózes 32:8 Amikor a Felséges felosztotta a világot a Noétól származó nemzetek között, az emberek gyermekeinek és az írások és a nyelvek akkor történt elkülönítések, sorsot vetett... Kijelölte a nemzetek határait, Izrael teljes, hetvenfős lélekszámának megfelelően, akik Micraim-ba [Egyiptom] mentek. **A Felséges felosztotta a földet a Noétól származó nemzetek között, elválasztotta egymástól az emberek gyermekeinek írását és nyelveit az elosztás időszakában, sorsot vetett a hetven angyal, a nemzetek fejedelmei között, akiknek megbízatása volt a város felülvizsgálása már abban az időben is.** Meghatározta a nemzetek határait a Micraim-ba levonuló Izrael teljes, hetvenfős száma szerint (*Targum Pseudo-Jonathan*, J.W. Etheridge angol forítás alapján, kiemelés hozzáadva).

A későbbiek folyamán azonban elmaradt az eredeti korrekt szövegmagyarázat, s a maszoréták hibás érve, vagy magyarázata érvényesült. A két szöveghagyományt elemző szakértők egyöntetűen azon a véleményen vannak, hogy a maszoréták ezeket a „politeizmust érzékeltető szövegrészeket” tudatosan módosították annak érdekében, hogy az Írásokban még véletlenül sem legyenek olyan versek, amelyek kikezdhetik Izrael népének abszolút monoteizmusát. Ez a megállapítás helyénvaló, hiszen közismert, hogy a maszoréták ugyan ezoknál fogva írták át YHVH nevét 134 alkalommal, módosítva azt Adonáj-ra.

Az 5Mózes 32:8 versnek az értelmi megváltoztatása további olyan szövegmódosításokat eredményezett, amiket hozzá kellett igazítani a már eltorzított verzióhoz. Ezoknál fogva az 5Mózes 32:43 verse is teljesen mást ad vissza a Septuagintában, mint a maszoretikus írásokban:

Maszoréta:

1Mózes 32:43 Ó dicsérjétek, ti nemzetek, annak népét, aki megtorolja szolgáló vérének, bosszúval fizet ellenfeleinek, de metisztítja népének földjét!

LXX:

Deuteronomy 32:43 Ti egek, ujjongjatok Vele, **Istennek fiai**, mind boruljatok elé! Ti népek, ujjongjatok népével, **Istennek minden angyalai, öltsetek erejét magatokra!** Mert megtorolja szolgálóinak vérének, hasonlóval fizet ellenségeinek. Bosszút áll gyűlölőin, az Úr megtisztítja népének földjét a bűntől.

A qumráni tekercsek idevonatkozó idézete (4Qdeut) a Septuagintát követi. Láthatóan a maszoréták következetesen kihagyták azokat az utalásokat, amelyek az angyalok Isteni felhatalmazására, illetve az általa rájuk ruházott hatalmi pozíciójukat említi.

Utószó:

A kinyilatkozott igazságok által belátást nyerhetünk az isteni rend számos „titkába”, s ezeket az információkat nem véletlenül adta meg Isten az Ő népének. Az Isten írásba foglalt igazságainak elferdítése, vagy elhomályosítása egy Szent Szellem ellenes munka, még akkor is ha azt a vallási buzgalomból való „jószándék” vezérli. Ha a vakokra bízunk a vezetésünket, akkor velük együtt gödörbe esünk. A protestanizmus nagy része pedig azt a szöveghagyományt követi, amelynek nem titkolt szándéka a keresztény messianizmus elhiteltelenítése. A fentebbiekben tárgyalt példa mellett számos más bibliai igazság lett „elszabva”, s hívókként felelősségünk ezeket tisztába tenni.

Nem mellékesen, a vitatott idézetek Mózes énekének részét képezik. A szentek, akik legyőzik a fenevadat énekelni fogják Mózesnek, Isten szolgájának és a Báránynak az énekét (Jel. 15:3). Nem feltételezhetjük, hogy a kurta verziót fogják énekelni.

ISTEN EGYHÁZÁNAK GYÜLEKEZETEI

Church of God

Email: p.poli@mailcity.com

Copyright © 2015, Póli Pál - Isten Egyházának Gyülekezetei

Minden jog fenntartva. A honlapon található kiadványok szabadon másolhatóak és terjeszthetőek, amennyiben a teljes szöveg, változtatás vagy törlés nélkül kerül másolásra illetve terjesztésre. A kiadó nevét, címét és a kiadási jogot fel kell tüntetni. Ár nem számítható fel érte. Kritikai hozzászólásokhoz és elemzésekhez felhasználhatók rövid kivonatok vagy idézetek a kiadási jog megsértése nélkül.

Weboldal: <http://www.churchofgod.hu>
